МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ
ГІСТАРЫЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Прарэктар па вучэбнай рабоце і
інтэрнацыяналізацыі адукацыі
________________ В.П. Кочын

17 студзеня 2025 г.
Рэгістрацыйны № 323-ВМ

Праграма ўступных выпрабаванняў
пры паступленні для атрымання паглыбленай вышэйшай адукацыі

Спецыяльнасць 7-06-0322-03 Музейная справа і ахова
гісторыка-культурнай спадчыны

Мінск, 2025 г.

СКЛАДАЛЬНІКІ:

Гужалоўскі А.А., прафесар кафедры этналогіі, музеялогіі і гісторыі мастацтваў гістарычнага факультэта БДУ, доктар гістарычных навук, прафесар;

Міхайлец М.А., дацэнт кафедры этналогіі, музеялогіі і гісторыі мастацтваў гістарычнага факультэта БДУ, кандыдат гістарычных навук, дацэнт;

Філіпчык Д.У., дацэнт кафедры этналогіі, музеялогіі і гісторыі мастацтваў гістарычнага факультэта БДУ, кандыдат гістарычных навук

РАЗГЛЕДЖАНА І РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай этналогіі, музеялогіі і гісторыі мастацтваў
Пратакол ад 16.12.2024 № 5

Загадчык кафедры ____________ А.Н. Латушкін

Саветам гістарычнага факультэта
Пратакол ад 20.12.2024 № 4

Старшыня Савета ____________ А. Г. Каханоўскі

Адказны за рэдакцыю ____________ Д.У. Філіпчык

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Праграма ўступнага іспыту па спецыяльнасці 7-06-0322-03 «Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны» і метадычныя рэкамендацыі складзеныя з улікам патрабаванняў да ўступных выпрабаванняў, устаноўленых Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

Мэта ўступнага выпрабавання – выявіць узровень сфарміраваных у абітурыентаў кампетэнцый, неабходных для паспяховага аваладання адукацыйнай праграмы паглыбленай вышэйшай адукацыі па спецыяльнасці 7-06-0322-03 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны.

Задачы ўступнага выпрабавання:

– прааналізаваць веды абітурыента ў галіне гісторыі, тэорыі і практыкі аховы культурнай спадчыны; уяўленні аб музеі як сацыякультурным інстытуце, яго гісторыі, сацыяльных функцыях, тыпалогіі, сучасным музейным будаўніцтве;

– выявіць наяўнасць матывацыі на дзейнасць па ахове гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі;

– прааналізаваць здольнасці абітурыента ў галіне выкарыстання гісторыка-культурнай спадчыны музейнымі сродкамі;

– выявіць здольнасці да навуковага аналізу найбольш значных тэарэтычных канцэпцый.

Патрабаванні да ўзроўню падрыхтоўкі паступаючых

Для атрымання паглыбленай вышэйшай адукацыі па УВА прымаюцца асобы, якія маюць вышэйшую адукацыю.

Узровень асноўнай адукацыі асоб, якія паступаюць для атрымання паглыбленай вышэйшай адукацыі – вышэйшая адукацыя, агульная ці спецыяльная вышэйшая адукацыя.

Праграма ўступнага выпрабавання накіравана на пацверджанне наяўнасці неабходных для паспяховага асваення адукацыйнай праграмы паглубленай вышэйшай адукацыі наступных кампетэнцый:

універсальныя:

— УК-1. Валодаць асновамі даследчай дзейнасці, ажыцяўляць пошук, аналіз і сінтэз інфармацыі.

— УК-2. Вырашаць стандартныя задачы прафесійнай дзейнасці на аснове прымянення інфармаыйна-ккамунікацыйных тэхналогій.

— УК-3 Ажыццяўляць камунікацыі на замежнай мове для вырашэння задач міжасобаснага і міжкультурнага ўзаемадзеяння.

— УК-4 Працаваць у камандзе, талерантна ўспрымаць сацыяльныя, этнічныя, канфесіцныя, культурныя і іншыя аднозненні.

— УК-5. Быць здольным да самаразвіцця і ўдасканалення ў прафесійнай дзейнасці.

— УК-6. Праяўляць ініцыятыву і адаптавацца да зменаў у прафесійнай дзейнасці.

— УК-7. Валодаць гуманістычным светапоглядам, якасцямі грамадзянскасці і патрыятызму.

— УК-8. Валодаць сучаснай культурай мыслення, выкарыстоўваць асновы філасофскіх ведаў у прафесійнай дзейнасці.
— УК-9. Аналізаваць і ацэньваць сацыяльна значыя з’явы, падзеі, працэсы, праяўляць прадпрымальніцкую ініцыятыву і рэалізоўваць навуковыя, сацыяльныя інавацыі.
— УК-10. Планаваць, арганізоўваць і весці менеджарскую, маркетынгавую і фінансавую дзейнасці у музеях і установах культуры.
— УК-11. Валодаць дзяржаўнымі мовамі для ажыцяўлення прафесійнай камунікацыі, падрыхтоўкі навуковых тэкстаў.
— УК-12. Выяўляць фактары і механізмы гістарычнага развіцця, вызначаць грамадскае значэнне гістарычных падзей.
— УК-13. Валодаць навыкамі здароўезберажэння.

базавыя прафесійныя::

— БПК-1 Валодаць класічнай мовай на ўзроўні, дастатковым для разуменя іі інтэрпрэтацыі гістарычных крыніц.
— БПК-2. Прымяняць тэарэтычныя і метадалагічныя асновы гістарычна-культурных і музеялагічных ведаў у дзенасці сучаснага музея і даследаваннях арехалагічных аб’ектаў сусветнай культурнай і прыроднай спадчыны.
— БПК-3. Аналізаваць і ацэньваць асноўныя гістарынчыя падзеі і працэсы, адсягненні сусветнай і айчыннай культуры, агульныя заканамернасці фарміравання гісторыка-культурнай спадчыны.
—БПК-4. Інтэрпрэтаваць гісторыю сусветных цывілізацый, вызначаць асаблівасці этнічных супольнасцяў, культур і іх эвалюцыю, агульную сацыяльна-культурную сітуацыю.
— БПК-5. Характарызаваць асноўныя тэндэнцыі рэгіянальнага культурнага развіцця, вылучаць, фармуляваць і ацэньваць ключавыя напрамкі і асаблівасці развіцця розных этнакультурных рэгёнаў.
— БПК-6. Вылучаць асноўныя этапы і крыніцы фарміравання гісторыка-культурнай спадчыны, комплекс яе характарыстык.
— БПК-7. Валодаць сучаснымі методыкамі вывучэння, актуалізацыі і інтэрпрэтацыі матэрыяльных і нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей.
—БПК-8. Прымяняць асноўныя метады абароны вытворчага персаналу і насельніцтва ад негатыўных уздзеянняў фактараў антрапагеннага, тэхнагеннага, прыроднага паходжання, прынцыпы рацыянальнага прыродакарыстання і энергазберажэння, забяспечваць здаровыя і бяспечныя ўмовы працы.

Змест праграмы носіць комплексны і міждысцыплінарны характар і арыентаваны на выяўленне ў абітурыентаў агульнапрафесійных і спецыяльных ведаў і ўменняў.

Паступаючы ў магістратуру па спецыяльнасці 7-06-0322-03 «Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны» павінен:

ведаць:

– найбольш актуальныя даследчыя праблемы, шырокі спектр відаў і формаў асветніцкай працы, сістэму мерапрыемстваў па забеспячэнню захаванасці

помнікаў, найноўшыя дасягненні ў галіне музейнага будаўніцтва, а таксама сістэму аховы помнікаў;
– нацыянальнае і асновы міжнароднага заканадаўства ў галіне аховы гісторыка-культурнай спадчыны.

умець:

– вырашаць навукова-даследчыя, культурна-асветніцкія і арганізацыйна-кіраўніцкія задачы, звязаныя з выяўленнем, засваеннем і выкарыстаннем помнікаў культуры;
– вызначыць сучасныя пагрозы гісторыка-культурнай спадчыне Беларусі і распрацоўваць прапановы па яе ахове;
– вырашаць практычныя задачы па забяспячэнні аховы гісторыка-культурнай спадчыны.

валодаць:

– навуковай метадалогіяй, асноўнымі падыходамі і прынцыпамі ў вывучэнні і выкарыстанні гістарычнай, музеязнаўчай літаратуры;
– методыкай выяўлення аб’ектаў матэрыяльнай і нематэрыяльнай культурнай спадчыны і прадстаўлення іх на атрыманне статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці;
– сістэмай практычных навыкаў, неабходных у музейнай дзейнасці.

Апісанне формы і працэдуры ўступнага выпрабавання

Уступнае выпрабаванне з'яўляецца працэдурай конкурснага адбору і умовай прыёму на навучанне для атрымання паглыбленай вышэйшай адукацыі.

Арганізацыя правядзення конкурсу і прыёму асоб для атрымання паглыбленай вышэйшай адукацыі здзяйсняе прыёмная камісія ў адпаведнасці з Палажэннем аб прыёмнай камісіі ўстановы вышэйшай адукацыі і Правіламі прыёму асоб для атрымання паглыбленай вышэйшай адукацыі, зацвярджанымі Пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 01.09.2022 № 574.

Конкурсы на атрыманне паглыбленай вышэйшай адукацыі ў вочнай і завочнай формах атрымання адукацыі за кошт сродкаў бюджэту і на платнай аснове праводзяцца асобна. Уступныя выпрабаванні праводзяцца па зацверджаным старшынёй прыёмнай камісіі БДУ раскладзе.

Правядзенне ўступнага выпрабаванні ажыццяўляецца ў форме вуснага адказу, на рускай або беларускай мове.

Склад экзаменацыйнай камісіі зацвярджаецца загадам рэктара БДУ.

Пры правядзенні ўступнага іспыту ў вуснай форме час падрыхтоўкі абітурыента да адказу не менш за 30 хвілін і не павінен перавышаць 90 хвілін, а працягласць адказу не больш за 15 хвілін. Для ўдакладнення экзаменацыйнай ацэнкі абітурыенту могуць быць зададзены дадатковыя пытанні ў адпаведнасці з праграмай ўступнага выпрабавання.

Ацэнка ведаў асоб, якія паступаюць у магістратуру ажыццяўляецца па дзесяцібальнай шкале, станоўчай лічыцца адзнака не ніжэй «шасці».

Пры правядзенні ўступнага іспыту ў вуснай форме экзаменацыйная адзнака аб'яўляецца адразу пасля завяршэння апытання абітурыента.

Характарыстыка структуры экзаменацыйнага білета

Экзаменацыйны білет складаецца з трох тэарэтычных пытанняў па вучэбнай дысцыпліне «Ахова гісторыка-культурнай спадчыны», якая дазваляе ацаніць атрыманыя ў працэсе навучання на I ступені вышэйшай адукацыі (адукацыйная праграма бакалаўрыяту) веды.

Крытэрыі ацэньвання адказу на ўступным выпрабаванні

Ацэнка вынікаў вучэбнай дзейнасці ажыццяўляецца ў адпаведнасці з крытэрыямі ацэнкі ведаў і кампетэнцый студэнтаў па дзесяцібальнай шкале.

10 (дзесяць) балаў:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах праграмы ўступнага іспыту, а таксама па пытаннях, якія выходзяць за іх межы; дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, стылістычна граматнае, лагічна правільнае выкладанне адказаў на пытанні білета; бездакорнае валоданне інструментарыем навучальных дысцыплін, уменнем яго эфектыўна выкарыстоўваць у пастаноўцы і вырашэнні прафесійных задач; выразная здольнасць самастойна і творча вырашаць складаныя праблемы ў нестандартнай сітуацыі; поўнае і глыбокае засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры па дысцыпліне, па якой праводзіцца ўступны іспыт; уменне свабодна арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і кірунках, даваць ім крытычную ацэнку; выкарыстоўваць навуковыя дасягненні іншых навук.

9 (дзевяць) балаў:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах праграмы ўступнага іспыту; дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, стылістычна граматнае, лагічна правільнае выкладанне адказаў на пытанні білета; валоданне інструментарыем навучальных дысцыплін, уменнем яго эфектыўна выкарыстоўваць у пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач; здольнасць самастойна вырашаць складаныя праблемы ў нестандартнай сітуацыі ў межах праграмы ўступнага іспыту; поўнае засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай праграмай ўступнага іспыту; уменне арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і накірунках па вучэбных дысцыплінах і даваць ім аналітычную ацэнку.

8 (восем) балаў:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах праграмы ўступнага іспыту; дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, граматнае, лагічна правільнае выкладанне адказаў на пытанні білета; валоданне інструментарыем навучальных дысцыплін, уменнем яго эфектыўна выкарыстоўваць у пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач;

здольнасць самастойна і творча вырашаць складаныя праблемы ў нестандартнай сітуацыі ў межах праграмы ўступнага іспыту; поўнае засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай праграмай уступнага іспыту; уменне арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і накірунках па вучэбных дысцыплінах і даваць ім аналітычную ацэнку.

7 (сем) балаў:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах праграмы ўступнага іспыту; выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, пісьменнае, лагічна правільнае выкладанне адказаў на пытанні білета, уменне рабіць абгрунтаваныя высновы і абагульненні; валоданне інструментарыем навучальных дысцыплін, уменнем яго выкарыстоўваць у пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач; свабоднае валоданне тыпавымі рашэннямі ў рамках праграмы; засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай праграмай уступнага іспыту; уменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і накірунках па вучэбных дысцыплінах і даваць ім аналітычную ацэнку.

6 (шэсць) балаў:

дастаткова поўныя і сістэматызаваныя веды ў аб'ёме праграмы ўступнага іспыту; выкарыстанне неабходнай навуковай тэрміналогіі, пісьменнае, лагічна правільнае выкладанне адказаў на пытанні білета, уменне рабіць абагульненні і абгрунтаваныя высновы; валоданне інструментарыем, уменнем яго выкарыстоўваць у вырашэнні вучэбных і прафесійных задач; здольнасць самастойна выкарыстоўваць тыповыя рашэнні ў рамках праграмы ўступнага іспыту; засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай праграмай уступнага іспыту; уменне арыентавацца ў базавых тэорыях, канцэпцыях і накірунках па вучэбных дысцыплінах і даваць ім параўнальную ацэнку.

5 (пяць) балаў:

дастатковыя веды ў аб'ёме праграмы ўступнага іспыту; выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, пісьменнае, лагічна правільнае выкладанне адказаў на пытанні білета, уменне рабіць высновы; валоданне інструментарыем навучальных дысцыплін, уменнем яго выкарыстоўваць у вырашэнні вучэбных і прафесійных задач; здольнасць самастойна выкарыстоўваць тыповыя рашэнні ў рамках праграмы ўступнага іспыту; засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай праграмай уступнага іспыту; уменне арыентавацца ў базавых тэорыях, канцэпцыях і накірунках і даваць ім параўнальную ацэнку.

4 (чатыры) балы:

дастатковы аб'ём ведаў у межах адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі; засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай праграмай уступнага іспыту; выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, лагічнае выкладанне адказаў на пытанні білета, уменне рабіць высновы без істотных памылак;

валоданне інструментарыем навучальных дысцыплін, уменнем яго выкарыстоўваць у вырашэнні стандартных (тыпавых) задач; уменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і накірунках па вучэбных дысцыплінах і даваць ім ацэнку.

3 (тры) балы:

недастаткова поўны аб'ём ведаў у межах адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі; веданне часткі асноўнай літаратуры, рэкамендаванай праграмай ўступнага іспыту; выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, выклад адказаў на пытанні білета з істотнымі лагічнымі памылкамі; слабое валоданне інструментарыем навучальных дысцыплін; некампетэнтнасць ў вырашэнні стандартных (тыпавых) задач; няўменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і кірунках.

2 (два) балы:

фрагментарныя веды ў межах адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі; веданне асобных літаратурных крыніц, рэкамендаваных праграмай ўступнага іспыту; няўменне выкарыстоўваць навуковую тэрміналогію, наяўнасць у адказе грубых лагічных памылак.

1 (адзін) бал:

адсутнасць ведаў і кампетэнцый ў рамках адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі; адмова ад адказу; няяўка на ўступны іспыт без паважнай прычыны.

ЗМЕСТ ПРАГРАМЫ

РАЗДЗЕЛ 1. ГІСТОРЫЯ, ТЭОРЫЯ І МЕТОДЫКА МУЗЕЙНАЙ СПРАВЫ

Тэма 1.1. Гісторыя музейнай справы

Перыяд дамузейнага збіральніцтва. Збіральніцтва прадметаў музейнага значэння ў Старажытным свеце. Зборы эканамічнага значэння. Зборы сацыяльнага прэстыжу. Магічныя і іншыя рытуальныя зборы. Зборы як праяўленне групавой прыналежнасці. Зборы як сродак стымулявання цікавасці да навакольнага свету. Зборы як сродак эмацыянальнага ўспрыяцця. Зборы Старажытнага свету і публіка. Перадмузейныя зборы ў эпоху сярэдневечча: зборы эканамічнага характару ў рэзідэнцыях феадалаў, калекцыі магічнага характару прадметаў у храмах, рэлікварыі.

Узнікненне музея як сацыяльнага інстытута ў эпоху Адраджэння. Гісторыка-культурныя передумовы станаўлення культуры Адраджэння. Уздым цікавасці да мінулага, гістарычнага вопыту чалавецтва. Павышэнне цікавасці да сістэматычнага калекцыяніравання аб'ектаў прыроды. Адраджэнне прыватнага збіральніцтва. Вучоныя-калекцыянеры і збіральнікі-арыстакраты. Узнікненне сацыяльных функцый музея. Стварэнне калекцыянерамі таксанамічных схем. Узнікненне першых музеяў. Галерэі, студыёла, гардароба, раратэкі, кунсткамеры, мюнц-кабінеты. Зараджэнне гістарычных, мастацкіх і прыродазнаўчых музеяў.

Фарміраванне музея як сацыяльнага інстытута ў эпоху Асветы. Першыя спробы групавання прадметаў музейнага значэння ў калекцыях і музеях. Фарміраванне ўяўленняў аб музейных экспанатах як базе для асветы і навуковых даследаванняў. Змены сацыяльных функцый збіральніцтва і сацыяльнага складу збіральнікаў. Універсальны характар прыватных збораў. Палацавыя калекцыі жывапісу, кунсткамеры, пінакатэкі, арсеналы, цэйхгаўзы, рэлікварыі, скарбніцы, мюнц-кабінеты. Узнікненне мастацкіх выставак. Музеі навуковых таварыстваў. Роля энцыклапедыстаў у развіцці музейнай справы. Новыя формы музейнай прэзентацыі (панарамы, паноптыкумы).

Пераўтварэнне музеяў у публічныя ўстановы ў першай палове XIX ст. Асноўныя сацыяльна-эканамічныя і палітычныя фактары развіцця музеяў у першай палове XIX ст. Дэмакратызацыя публічных музеяў пад уплывам ідэй буржуазных рэвалюцый канца XVIII ст. Стварэнне нацыянальных музеяў. Узнікненне ваенна-гістарычных музеяў. Росквіт мастацтвазнаўства. Адкрыцце новых мастацкіх музеяў. “Залаты век” музеяў. Новыя формы папулярызацыі ведаў пра грамадства і прыроду. Узнікненне руху за ахову і рэстаўрацыю нерухомай гісторыка-культурнай спадчыны. Геаграфічнае пашырэнне музейнай дзейнасці. Навуковыя экспедыцыі і стварэнне этнаграфічных музеяў і калекцый. Узрост нацыянальнай свядомасці ва ўскраінных дзяржавах Еўропы і яго ўплыў на адкрыццё музеяў.

Пашырэнне музейнай сеткі і спецыялізацыя музеяў у другой пал. XIX – пачатку XX ст. Павялічэнне колькасці спецыялізаваных музеяў: мастацкіх, прыродазнаўчых, навукова-тэхнічных, гістарычных. Тэхнічная рэвалюцыя. Стварэнне першых прамысловых музеяў. Лонданская сусветная выстаўка і яе роля ў развіцці музейнай справы. Фарміраванне спецыяльных гістарычных дысцыплін і ўзнікненне новых спецыялізаваных музеяў гістарычнага профілю. Навуковыя гістарычныя таварыствы і іх ўплыў на дзейнасць музеяў. Пачатак рэгіянальнага краязнаўчага руху і масавае ўзнікненне музеяў мясцовага краю. Іх сувязь з нацыянальнымі рухамі у шматнацыянальных імперскіх дзяржавах. Рост цікавасці да мясцовай гісторыі. Скансэны, мемарыялы, батальныя панарамы. Спецыялізацыя музейнай прафесіі.

Асноўныя тэндэнцыі развіцця музейнай справы паміж двумя сусветнымі войнамі. Павялічэнне колькасці музейных устаноў розных профіляў у ліберальна-дэмакратычных краінах. Наладжванне міжнароднага супрацоўніцтва ў рамках Лігі нацый. Пашырэнне музейнай літаратуры і перыядычных выданняў. Развіцце мастацкіх музеяў. Асаблівасці развіцця музеяў у фашысцкай Італіі і нацысцкай Германіі, ідэалагізацыя і палітызацыя музейнай справы. Першыя законадаўчыя акты савецкага урада ў галіне музейнай справы. Нацыяналізацыя, улік, рэгістрацыя культурных і навуковых каштоўнасцей. Стварэнне дзяржаўных органаў кіравання музеямі. Усерасійская калегія па справах музеяў і ахове помнікаў мастацтва і даўніны. Стварэнне дзяржаўнага музейнага фонду, музейнай сеткі, музейных устаноў новых профіляў. Пралетарскія музеі, музеі-ансамблі, гісторыка-рэвалюцыйныя і мемарыяльныя музеі. Удзел грамадскасці ў музейным будаўніцтве.

Асноўныя тэндэнцыі развіцця музейнай справы ў другой пал. XX ст. Асноўныя накірункі развіцця музейнай справы ў ліберальна-дэмакратычных краінах. Уплыў навукова-тэхнічнага прагрэсу і павелічэння вольнага часу на рост значэння музеяў у агульнай культуры чалавецтва. Павелічэнне колькасці музеяў у свеце. Удзел міжнародных арганізацый у дзейнасці музеяў розных краін. Роля UNESCO ў ахове культурных каштоўнасцей, у культурным супрацоўніцтве. Стварэнне Міжнароднага савета музеяў, яго структура, мэты, рэгіянальныя арганізацыі. Міжнародны цэнтр па даследванню пытанняў аховы і аднаўлення культурных каштоунасцей (Рымскі цэнтр). Міжнародныя музейныя праекты. Асаблівасці фарміравання і развіцця музеялогіі як навуковай дысцыпліны, стварэнне сеткі музейных даследчых і вучэбных цэнтраў у свеце. Музейная педагогіка і сацыялогія. Рацыяналізацыя музейнай дзейнасці, узнікненне музейнага маркецінга і менеджмента. Выкарыстанне інфармацыйных тэхналогій ва ўліковай і адукацыйна-асветніцкай дзейнасці. Музей і Інтэрнэт. Асноўныя накірункі развіцця музейнай справы ў сацыялістычных краінах. Пашырэнне музейнай сеткі. Стварэнне музеяў-запаведнікаў, цэнтралізаваных музейных сістэм, музейных аб’яднанняў.

Характарыстыка сучаснага становішча музейнай справы Беларусі. Музейная сетка, органы кіраўніцтва і музейнае заканадаўстваўства Рэспублікі

Беларусь. Характарыстыка асноўных накірункаў дзейнасці беларускіх музеяў. Палітыка рэгламентацыі і стандартызацыі дзейнасці музеяў. Роля і месца ваенна-патрыятычнай тэматыцы ў камплектаванні музейных калекцый і іх выкарыстанні ў адукацыйна-асветніцкіх мэтах. Філіялізацыя музейных установ. Музеі-запаведнікі. Буйнейшыя ведамасныя музеі. Грамадскія музеі. Умовы захавання, уліку, вывучэння і прэзентацыі музейных калекцый. Электронны каталог Дзяржаўнага музейнага фонда. Міжнароднае супрацоўніцтва беларускіх музеяў. Рэстытуцыя гісторыка-культурных каштоўнасцей.

Тэма 1.2. Тэорэтычная і прыкладная музеялогія

Актуальныя пытанні сучаснай музеялогіі. Шляхі павышэння ролі музеяў у сацыяльна-эканамічнам і духоўным развіцці грамадства. Тэндэнцыі развіцця сацыяльных функцый музеяў. Праблемы развіцця музейнай сеткі. Новыя сферы камплектавання музейных калекцый. Пераасэнсаванне крытэрыяў адбору помнікаў гісторыі і культуры ў музейныя зборы. Перспектывы выкарыстання ЭВМ ў розных галінах музейнай дзейнасці. Музеі і Інтэрнэт. Удасканальванне метадаў раскрыцця інфармацыйнага матэрыялу музейнага прадмета. Распрацоўка пытанняў музейнага крыніцазнаўства. Музейная экспазіцыя і сучасныя камунікацыйныя мадэлі. Музейны менеджмент і маркецінг. Псіхолага-педагагічныя праблемы навукова-асветніцкай работы музеяў. Распрацоўка пытанняў музейнай педагогікі. Новыя методыкі сацыялагічных даследаванняў у музеях. Навуковае забеспячэнне органаў кіравання музейнай справай.

Агульная характарыстыка музея як сацыяльна-культурнага інстытута. Паняцце аб музеі. Характарыстыка музея як навукова-даследчай і навукова-асветніцкай установы. Сацыяльныя функцыі музеяў. Асноўныя мэты і задачы музеяў. Канцэпцыя і місія музея. Формы рэалізацыі музеямі сацыяльных функцый. Музей як камунікатыўная сістэма. Класіфікацыя музеяў. Профіль музеяў. Віды музейных установ. Грамадскія сувязі музеяў. Іх роля і значэнне для функцыяніравання музея як сацыяльна-культурнага інстытута. Музей і сродкі масавых камунікацый. Фактары развіцця музея. Арганізацыя і планіраванне навукова-даследчай работы ў музеях. Каардынацыя навуковай работы музеяў з іншымі навуковымі ўстановамі, ВНУ, архівамі.

Камплектаванне, улік і захаванне музейных фондаў. Музейная функцыя дакуменціравання і яе рэалізацыя ў працэсе фарміравання музейнага збору. Мэты і задачы камплектавання музейных фондаў. Аб’екты і крыніцы камплектавання. Дакументы камплектавання музейных калекцый (палявыя вопісы, дзённікі, акты прыёму, калекцыйныя вопісы) і асноўныя патрабаванні, якія прад’яўляюцца да іх. Улік музейных прадметаў як форма юрыдычнай аховы фондаў і ўмовы рэалізацыі ўсіх накірункаў дзейнасці музея. Асноўныя этапы ўліку фондаў. Задачы захавання музейных прадметаў. Паняцце аб сістэме захавання музейных фондаў і рэжым захавання музейных калекцый.

Фактары, якія ўплываюць на захаванасць помнікаў гісторыі і культуры. Паняцце аб музейнай калекцыі. Віды музейных калекцый. Значэнне музейнай калекцыі ў дзейнасці музея. Музейны фонд Рэспублікі Беларусь: гісторыя, статус, структура, функцыі, арганізацыя.

Сучасная музейная экспазіцыя – сінтэз навукі і мастацтва. Галоўныя этапы развіцця экспазіцыйнай думкі. Мэты і задачы музейнай экспазіцыі. Музейная экспазіцыя і музейная камунікацыя. Музейная экспазіцыя як спецыфічная форма публікацый музейнага збору і вынікаў вывучэння музейных прадметаў. Найважнейшыя патрабаванні да экспазіцыі з пазіцыі навуковага зместу, архітэктурна-мастацкага вырашэння і псіхалагічных асаблівасцей успрымання наведвальнікаў. Агульная характарыстыка і спецыфічныя асаблівасці сістэматычнай, тэматычнай і ансаблевай экспазіцыі. Гісторыка-храналагічны, комплексна-тэматычны і праблемны прынцыпы пабудовы экспазіцыі, магчымасці іх выкарыстання ў экспазіцыйнай рабоце. Роля тэматыка-экспазіцыйнага комплекса ў структуры тэматычнай экспазіцыі.

Музей у сістэме выхаваўчай работы. Адукацыйна-выхаваўчая функцыя музеяў і яе рэалізацыя. Асноўныя этапы развіцця навукова-асветніцкай работы музеяў. Узаемасувязь навукова-асветніцкай работы музея з усімі напрамкамі яго дзейнасці. Вядучыя прынцыпы навукова-асветніцкай работы музеяў. Псіхалагічна-педагагічныя асновы выхаваўчага ўздзеяння музеяў. Паняцце аб музейнай педагогіцы. Задачы каардынацыі выхаваўчай работы музеяў з установамі культуры, асветы і іншымі музеямі. Адукацыйна-выхаваўчая работа музеяў і арганізацыя вольнага часу насельніцтва. Музеі і турызм. Пазамузейныя формы навукова-выхаваўчай работы. Формы і метады выхавання ў наведвальнікаў музейнай культуры. Музейная аўдыторыя як аб’ект музеялагічнага даследавання.

РАЗДЗЕЛ 2. АХОВА ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНАЙ СПАДЧЫНЫ

Тэма 2.1. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны на нацыянальным узроўні

Паняцці “гісторыка-культурная спадчына”, “гісторыка-культурныя каштоўнасці” у заканадаўстве Рэспублікі Беларусь. Кодэкс аб культуры Рэспублікі Беларусь. Паняцце гісторыка-культурнай спадчыны ў Кодэксе аб культуры. Класіфікацыя гісторыка-культурных каштоўнасцей. Катэгорыі матэрыяльных нерухомых каштоўнасцей.

Характарыстыка археалагічнай спадчыны, прабемы яе захавання. Заканадаўства Рэспублікі Беларусь у сферы аховы археалагічнай спадчыны. Азначэнне археалагічнай спадчыны. Археалагічныя аб’екты, археалагічныя артэфакты, помнікі археалогіі. Класіфікацыя археалагічнай спадчыны. Асаблівасці вывучэння археалагічнай спадчыны. Парадак абыходжання з выпадкова выяўленымі археалагічнымі артэфактамі.

Характарыстыка дакументальнай гісторыка-культурнай спадчыны, праблемы яе захавання. Азначэнне дакументальнай спадчыны,

яе віды. Прынцыпы забеспячэння захаванасці дакументальнай спадчыны. Праграма ЮНЕСКА “Памяць свету”.

Характарыстыка архітэктурнай спадчыны, праблемы яе захавання. Паняцце архітэктурнай спадчыны, яе віды. Асноўныя падыходы да захавання архітэктурнай спадчыны: археалагічная рэстаўрацыя і стылістычная рэстаўрацыыя. Віды работ на помніках архітэктурнай спадчыны. Азначэнне аўтэнтычнасці і яе складаючыя. Праблема рэканструкцыі архітэктурных помнікаў.

Праблема захавання і выкарыстання гісторыка-культурных каштоўнасцей. Паняцце захавання гісторыка-культурных каштоўнасцей. Выкарыстанне і захаванне: пошук гармоніі. Абмежаванні на выкарыстанне гісторыка-культурных каштоўнасцей ў заканадаўстве Рэспублікі Беларусь. Праблема захавання нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей. Зоны аховы матэрыяльных нерухомых гісторыка-культурных каштоўнасцей. Праблема аднаўлення гісторыка-культурнай спадчыны.

Азначэнне культурнай спадчыны ў міжнародным праве. Паняцце культурнай спадчыны. Каштоўнасці, уласцівыя культурна спадчыны. Сэнс аховы культурнай спадчыны. Азначэнне культурнай спадчыны ў міжнародных канвенцыях.

Паўнамоцтвы дзяржаўных органаў у галіне аховы гісторыка-культурнай спадчыны. Паўнамоцтвы, склад і функцыі Беларускай навукова-метадычнай рады па пытанням гістоыка-культурнай спадчыны пры Міністэрстве культуры Рэспублікі Беларусь. Кампетэнцыя і структура Упраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і рэстаўрацыі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Паўнамоцтвы органаў архітэктуры і Дзяржбуднагляду.

Змест паняцця “спадчына”. Класічнае і сучаснае разуменне спадчыны. Спадчына ў кантэксце гістарычнай культуры. Аксіялогія культурных каштоўнасцей. Спадчына і аўтэнтычнасць. Індустрыя спадчыны і яе крытыка. Інтэрпрэтацыя розных відаў культурнай спадчыны.

Тэма 2.2. Ахова культурнай спадчыны на міжнародным узроўні

Абарона культурных каштоўнасцей у выпадку ўзброенага канфлікту. Гаагская канвенцыя аб абароне культурных каштоўнасцей ў выпадку ўзброенага канфлікту 1954 г. Першы пратакол да Канвенцыі 1954 г. і акупацыя. Дадатковыя пратаколы 1977 г. да Жэнеўскіх канвенцый. Сістэма аховы культурных каштоўнасцей згодна з Другім пратаколам да Канвенцыі 1954 г.

Забарона і папярэджанне незаконнага ўвозу, вывазу і перадачы права ўласнасці на культурныя каштоўнасці. Гісторыя аховы рухомай культурнай спадчыны. Праблема вяртання культурнай спадчыны. Азначэнне культурных каштоўнасцей у Канвенцыі 1970 г. Рэжым увозу і вывазу культурных каштоўнасцей згодна з Канвенцыяй 1970 г. Іншыя механізмы міжнароднага

супрацоўніцтва ў справе спынення нелегальнага гандлю культурнымі каштоўнасцямі.

Сістэма аховы спадчыны згодна з Міжнароднай канвенцыяй аб ахове сусветнай культурнай і прыроднай спадчыны 1972 г. Гісторыя прыняцця і рэалізацыі Канвенцыі 1972 г. Асноўныя палажэнні Канвенцыі 1972 г. Вызначэнне выбітнай універсальнай каштоўнасці. Рэжым аховы і менеджменту. Ахова сусветнай спадчыны на нацыянальным і міжнародным узроўнях. Характарыстыка Спісу сусветнай спадчыны. Міжнародная дапамога. Адміністрацыйная структура.

Асаблівасці аховы падводнай культурнай спадчыны. Сфера дзеяння Канвенцыі 2001 г. Прымальныя археалагічныя метады. Праблема юрысдыкцыі. Рэжым правапрымянення. Міжнароднае супрацоўніцтва.

Азначэнне нематэрыяльнай культурнай спадчыны і прабема яе захавання. Азначэнне нематэрыяльнай спадчыны і аховы ў Канвенцыі 2003 г. Кіруючыя органы і Фонд Канвенцыі 2003 г. Абавязкі джяржаў-удзельніц Канвенцыі. Карысць ад рэалізацыі Канвенцыі 2003 г. Працэдура падачы заявак ў Спісы Канвенцыі 2003 г. і Рэестр перадавых практык па ахове нематэрыяльнай культурнай спадчыны.

Праблема захавання і інтэрпрэтацыі савецкай культурнай спадчыны. Перасэнсаванне гісторыі другой паловы XX ст. у розных краінах Усходняй Еўропы. Музеефікацыя спадчыны савецкага перыяду. Асаблівасці захавання савецкай культурнай спадчыны ў Беларусі

ЮНЕСКА як вядучая міжнародная арганізацыя ў галіне аховы культурнай спадчыны. Міжнароднае канвенцыянальнае права. “Мягкае” права. Мандат ЮНЕСКА. Узаемаадносіны паміж ЮНЕСКА і канвенцыямі ЮНЕСКА ў галіне культурнай спадчыны.

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Асноўная літаратура:

1. Ананьев, В. Г. История зарубежной музеологии: учеб.-метод. пособие / В. Г. Ананьев. – СПб.: СПбГУ, 2014. – 136 с.

2. Грицкевич В.П., Гужаловский А.А. История музеев мира: Учеб. пособие для студентов ист. фак. / В.П. Грицкевич, А.А. Гужаловский. – Мн.: БГУ, 2003. – 284 с.

3. Гужалоўскі А. А. Гісторыя музейнай справы Беларусі. Вуч.-метад. Дапаможнік. Мінск: БДУ, 2012. – 303 с.

4. Культурно-историческое и природное наследие Беларуси: теория и практика использования в туризме / Л.М.Гайдукевич и др. – Минск: Четыре четверти, 2014. – 348 с.

5. Мартыненко, И.Э. Правовая охрана историко-культурного наследия Республики Беларусь: учебное пособие / И.Э. Мартыненко. – Гродно: Гродненский государственный университет, 2017. – 561 с.

6. Михайлец, М.А. Охрана культурного наследия на международном уровне: пособие / М.А. Михайлец. – Минск: БГУ, 2017. – 231 с.

7. Основы музееведения: учебное пособие для студентов высших учебных заведений, обучающихся по специальности 052800 “Музейное дело и охрана памятников”. Отв. ред. Э. А. Шулепова. – М.: ЛИБРОКОМ, 2015. – 430 с

8. Хухлындина, Л.М., Гайдукевич, Л.М. Туризм и культурное наследие: пособие / Л.М. Хухлындина, Л.М. Гайдукевич. – Минск: БГУ, 2014. – 296 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://elib.bsu.by/handle/123456789/111504. – Дата доступа: 10.03.2018.

Дадатковая літаратура:

9. Юренева Т.Ю. Музееведение : Учебник для высшей школы. 4-е изд., испр. и доп. – М.: Академический Проспект, 2007. – 560 с.

10. Государственная программа развития туризма Республики Беларусь на 2016-2020 годы. – Мн.: М-во спорта и туризма Респ. Беларусь, 2015. – 9 с.

11. Закон Республики Беларусь «О туризме» с исправлениями и дополнениями. – Мн., 2015 – 47 с.

12. Косых, В. И. Музееведение: учебное пособие / В. І. Косых, О. А. Яремчук. – Чита: Забайкальский гос. ун-т, 2017. – 140 с.

13. Музеи Беларуси [Изоматериал] = Музеі Беларусі = Museums of Belarus : [фотоальбом / редакционный совет: В. В. Андриевич (главный редактор) и др.; фото: А. П. Дрибас, С. М. Слепцов]. – Минск : Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі, 2018. – 446 с.

14. Основы музееведения: Учебное пособие / Отв. ред. Э.А. Шулепова. – М.: Едиториал УРСС, 2005. – 504 с.

15. Сиволап, Т. Е. Музееведение: учебное пособие / Т. Е. Сиволап. – СПб.: СПбГИКиТ, 2018. – 285.

16. Философия музея: учеб. пособие / под ред. М. Б. Пиотровского. – М.: ИНФРА-М, 2014. – 192 с.

17. Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры [Электронный ресурс] : 20 июля 2016 года № 413-З. – национальный правовой Интернет-портал республики Беларусь. – Режим доступа : http://pravo.by . – Дата доступа : 15.09.2018 г.

18. Богуславский М.М. Культурные ценности в международном обороте: правовые аспекты. 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Норма, Инфра, 2012. – 416 с.

19. Жывая спадчына Беларусі: Нацыянальны інвентар нематэрыяльнай культурнай спадчыны Беларусі / укладальнік Мармыш Т.М. – Мінск : Інбелкульт, 2014. – 163 с.

20. Имплементация Конвенции ЮНЕСКО об охране нематериального культурного наследия на национальном уровне: руководство для тренинга. – Минск, 2012.

21. Исследование о соответствии национального законодательства Республики Беларусь нормам международного гуманитарного права по вопросу о защите культурных ценностей в период вооружённых конфликтов / Л.В. Павлова, Е.Ф. Довгань. – Минск, 2009.

22. Кисель, В.П. Памятники всемирного наследия / В.П. Кисель. – Минск : Беларусь, 2010. – 382 с.

23. Конвенции и рекомендации ЮНЕСКО по охране культурного наследия: сборник / сост. В.В. Глинник. – Минск, 2000.